

Kultur och fritid för barn och unga

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om att vidareutveckla Skapande skola. Därmed tillstyrker utskottet helt eller delvis motionsförslag om detta.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden som rör bl.a. information och kunskap om barns rättigheter, förebyggande åtgärder för att förhindra att unga blir gifta mot sin vilja, sommarskola och andra aktiviteter för barn på sommaren, ungdomars deltagande i demokratiska processer, samarbete mellan museer och skolor, främjande av elevers inläring av matematik och naturvetenskap samt den kommunala kulturskolan. Fyra motionsyrkanden bereds i förenklad form.

I betänkandet finns nio reservationer (S, M, SD, MP, V, L).

Behandlade förslag

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Utskottets överväganden.....	7
Information om barns rättigheter	7
Förebyggande arbete för att förhindra att unga blir gifta mot sin vilja.....	10
Alla barns rätt till kultur	14
Skola och andra aktiviteter på sommaren	15
Ungdomars deltagande i demokratiska processer	17
Skolresor till koncentrationsläger	18
Barn och unga på nätet	19
Skapande skola	20
Integrera Skapande skola i skolans ordinarie verksamhet	22
Samarbete mellan museer och skolor	22
Främja elevers inlärnning av matematik och naturvetenskapliga ämnen	24
Kommunala kulturskolor.....	26
Förenklad beredning.....	28
Reservationer	29
1. Information om barns rättigheter, punkt 1 (L)	29
2. Förebyggande arbete för att förhindra att unga blir gifta mot sin vilja, punkt 2 (M).....	30
3. Förebyggande arbete för att förhindra att unga blir gifta mot sin vilja, punkt 2 (SD)	31
4. Skola och andra aktiviteter på sommaren, punkt 4 (V).....	32
5. Skapande skola, punkt 8 (S, MP).....	32
6. Integrera Skapande skola i skolans ordinarie verksamhet, punkt 9 (V)	33
7. Samarbete mellan museer och skolor, punkt 10 (M)	34
8. Samarbete mellan museer och skolor, punkt 10 (V).....	35
9. Kommunala kulturskolor, punkt 12 (M, SD).....	36
Särskilt yttrande	37
Skapande skola, punkt 8 (V)	37
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	38
Motion från allmänna motionstiden 2016/17	38
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	38

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Information om barns rättigheter

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:3193 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2,

2017/18:1848 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och

2017/18:2146 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 1 (L)

2. Förebyggande arbete för att förhindra att unga blir gifta mot sin vilja

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 46,

2017/18:983 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD) yrkande 8,

2017/18:3129 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4 och

2017/18:3217 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 19.

Reservation 2 (M)

Reservation 3 (SD)

3. Alla barns rätt till kultur

Riksdagen avslår motion

2017/18:674 av Eva-Lena Jansson och Matilda Ernkrans (båda S) yrkande 1.

4. Skola och andra aktiviteter på sommaren

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1857 av Solveig Zander och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C) och

2017/18:1937 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 27.

Reservation 4 (V)

5. Ungdomars deltagande i demokratiska processer

Riksdagen avslår motion

2017/18:1151 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2.

6. Skolresor till koncentrationsläger

Riksdagen avslår motion

2017/18:2876 av Edward Riedl (M).

7. Barn och unga på nätet

Riksdagen avslår motion

2017/18:1334 av Edward Riedl (M).

8. Skapande skola

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att vidareutveckla Skapande skola och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3068 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 5 och
bifaller delvis motion

2017/18:3071 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkandena 2 och 3.

Reservation 5 (S, MP)

9. Integrera Skapande skola i skolans ordinarie verksamhet

Riksdagen avslår motion

2017/18:2337 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 6 (V)

10. Samarbete mellan museer och skolor

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2337 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2–4,

2017/18:3071 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 9 och

2017/18:3223 av Michael Svensson (M).

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (V)

11. Främja elevers inlärnning av matematik och naturvetenskapliga ämnen

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1645 av Jasenko Omanovic (S) och

2017/18:2506 av Ann-Britt Åsebol (M).

12. Kommunala kulturskolor

Riksdagen avslår motion

2017/18:3071 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 4.

Reservation 9 (M, SD)

13. Förenklad beredning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:855 av Lawen Redar (S) och

2017/18:3526 av Josef Fransson (SD) yrkandena 1, 3 och 5.

Stockholm den 27 mars 2018

På kulturutskottets vägnar

Olof Lavesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Olof Lavesson (M), Gunilla Carlsson (S), Peter Johnsson (S), Cecilia Magnusson (M), Aron Emilsson (SD), Saila Quicklund (M), Anna Wallentheim (S), Per Lodenius (C), Niclas Malmberg (MP), Isabella Hökmark (M), Azadeh Rojhan Gustafsson (S), Angelika Bengtsson (SD), Christina Örnebjär (L), Vasiliki Tsouplaki (V), Roland Utbult (KD), Mattias Vepsä (S) och Amne Ali (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 30 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18 om bl.a. information och kunskap om barns rättigheter, förebyggande åtgärder för att förhindra att unga blir gifta mot sin vilja, sommarskola och andra aktiviteter för barn på sommaren, ungdomars deltagande i demokratiska processer, Skapande skola, samarbete mellan museer och skolor, främjande av elevers inläring av matematik och naturvetenskap samt om den kommunala kulturskolan. Fyra motionsyrkanden bereds i förenklad form.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor informerade i februari 2018 utskottet om sin verksamhet. Utskottet har vidare i mars 2018 besökt Centrum för hälsa och prestationsutveckling vid Göteborgs universitet samt Stiftelsen Aerozeum, ett upplevelsebaserat aktivitetscenter utanför Göteborg.

Bakgrund

Riksdagen beslutade i juni 2014 om mål för alla statliga beslut och insatser som rör ungdomar mellan 13 och 25 år, nämligen att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354). Ungdomspolitikerna ska vara sektorsövergripande och behandla frågor om ungdomars villkor inom områden som utbildning, arbete, försörjning, bostad, hälsa, inflytande, kultur och fritid. Alla insatser som rör ungdomar bör ha ett ungdomsperspektiv.

För att de nationella kulturpolitiska målen ska uppnås anges att barns och ungas rätt till kultur särskilt ska uppmärksammas (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Barns och ungas rätt till kultur är alltså en prioriterad fråga i den nationella kulturpolitiken.

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen, SÖ 1990:20) ger en universell definition av vilka rättigheter som bör gälla för barn upp till 18 år. Flera av artiklarna i barnkonventionen handlar om barns rätt till kultur. Bland annat erkänns barnets rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Det betyder att varje barn har rätt att ta del av det kulturutbud som finns för vuxna men också att de har rätt till ett kulturutbud skapat särskilt för barn och unga.

Utskottets överväganden

Information om barns rättigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om behovet av att stärka barn- och ungdomsorganisationerna så att de kan vara en aktiv del i folkbildningen om Sverige inkorporerar barnkonventionen i lagstiftningen samt om vikten av målgruppsanpassad och tillgänglig information för barn och unga om deras rättigheter.

Jämför reservation 1 (L).

Motionerna

I motion 2017/18:2146 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 3 anfördes behovet av att stärka barn- och ungdomsorganisationerna så att de kan vara en aktiv del i den folkbildning som kommer att behövas om Sverige inkorporerar barnkonventionen i lagstiftningen.

Jan Björklund m.fl. (L) understryker i motion 2016/17:3193 yrkande 2 vikten av att det finns målgruppsanpassad och tillgänglig information för barn och unga om barns rättigheter. Barn vet sällan vad deras rättigheter innebär eller hur de ska få information om dem. Information till barn och unga om vart de kan vända sig om de behöver hjälp eller stöd ska därför enligt motionärerna finnas tillgänglig där barn och unga befinner sig, t.ex. i skolan, på idrottsplatsen eller på ungdomsgården. Samma yrkande återfinns i motion 2017/18:1848 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1.

Bakgrund

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen, SÖ1990:20) antogs i New York den 20 november 1989. Den ratificerades av Sverige den 29 juni 1990 och trädde i kraft i förhållande till Sverige den 2 september samma år (prop. 1989/90:107, bet.1989/90:SoU28, rskr. 1989/90:350). FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) övervakar att konventionen följs.

Regeringen lämnade den 20 mars propositionen Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter (prop. 2017/18:186) till riksdagen. I propositionen föreslås en lag om inkorporering av barnkonventionen. Genom inkorporering ges barnkonventionen ställning som svensk lag, vilket innebär ett förtydligande av att rättstillämparna i mål och ärenden ska tolka svenska bestämmelser i förhållande till barnkonventionen.

För att barnkonventionen ska få genomslag krävs enligt regeringen vid sidan av en inkorporering en fortsatt transformering av barnkonventionens

bestämmelser i nationell rätt. Därutöver krävs en kombination av olika åtgärder såsom vägledning, utbildning och samordning mellan olika aktörer på olika nivåer i samhället. I propositionen anför regeringen därför att det bör tas fram en vägledning som kan utgöra ett stöd för hur man metodmässigt kan gå till väga vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen.

Regeringen redovisar också de åtgärder som pågår för att öka kunskapen om barnkonventionen bland barn och unga, i kommuner, landsting och statliga myndigheter genom ett kunskapslyft. Vidare redogör regeringen för behovet av ett fortsatt och systematiskt transformeringsarbete för att barnkonventionen även i fortsättningen ska ge avtryck i lagstiftningen och synliggöras i förarbeten till lagstiftning där konventionen kan vara relevant. I propositionen gör regeringen bedömningen det är nödvändigt att alla barn känner till sina rättigheter för att rättigheterna ska kunna tillgodoses. Barn behöver därför få ökad kunskap om vad rättigheterna innebär i praktiken.

Regeringen redovisar även åtgärder för att bättre samordna dialogen med det civila samhällets organisationer i frågor som rör barnets rättigheter.

Vidare kan nämnas att regeringen den 15 mars 2018 beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att genomföra en kartläggning för att belysa hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med FN:s konvention om barnets rättigheter (dir. 2018:20). Kartläggningen syftar till att ge ett stöd i det fortsatta arbetet med transformering av barnkonventionens bestämmelser inom olika rättsområden. Uppdraget ska redovisas senast den 15 november 2019.

Information för barn och unga

Enligt barnkonventionen har staterna en skyldighet att genom lämpliga och aktiva åtgärder göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland såväl vuxna som barn. Att alla barn skulle känna till sina rättigheter var en av målsättningarna i propositionen Strategin för att stärka barnets rättigheter (prop. 2009/10:232).

Mot den bakgrunden gav regeringen i oktober 2015 Barnombudsmannen i uppdrag att under 2015–2018 vidta åtgärder för att höja barns och ungas kunskap om sina rättigheter enligt barnkonventionen och vad de innebär i praktiken både inom skolan och inom andra områden. De kunskapshöjande insatserna ska omfatta förskolan, förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer, fritidshemmet, gymnasieskolan samt gymnasie-särskolan. Barnombudsmannen ska för detta ändamål skapa en portal med information, färdiga lektionsupplägg och lärarhandledning för att underlätta skolans undervisning om barnets rättigheter. Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) årligen senast den 1 mars och slutredovisas senast den 1 december 2018.

Här kan vidare nämnas att Socialstyrelsen driver webbplatsen kollpasoc.se (koll på soc) som utarbetats tillsammans med Barnombudsmannen och som vänder sig till barn och unga.

Socialstyrelsen ingår också i det pågående kunskapslyftet för barnets rättigheter som regeringen initierat under perioden 2017–2019. Socialstyrelsen ska utifrån identifierade utvecklingsområden fortsätta med ett systematiskt förändringsarbete för att utveckla den praktiska tillämpningen av barnkonventionen i verksamheten. I uppdraget ingår att redovisa de nya utvecklingsbehov som har identifierats, åtgärder som vidtagits för att möta dessa behov och de resultat som uppnåtts. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 juni 2019.

Barn- och ungdomsorganisationernas betydelse för att öka kunskapen om barnkonventionen

Regeringen beslutade i april 2016 att inrätta en barnrättsdelegation som forum för dialog mellan regeringen och civilsamhällesorganisationer i Sverige som arbetar med barnets rättigheter nationellt och internationellt. Bedömningen är att dialogen med civilsamhället inom ramen för en barnrättsdelegation kan höja kvaliteten i regeringens underlag genom att fördjupa och bredda regeringens kunskap och perspektiv i olika frågor som rör barnets rättigheter. En sådan dialog kan också underlätta och effektivisera kunskapsinhämtning och annan kommunikation i sak mellan regeringen och det civila samhällets organisationer samt bättre samordna departementens kontakter med det civila samhällets organisationer.

Genom att inrätta en barnrättsdelegation bedömer regeringen att man lever upp till barnrättskommitténs upprepade rekommendationer om ett strukturerat samarbete med bl.a. det civila samhället i genomförandet av åtagandena enligt barnkonventionen.

Utskottets ställningstagande

Att barn och unga ska ha rätt till information om sina rättigheter och kunskap om barnkonventionen framstår enligt utskottet närmast som självklart. Olika myndigheter liksom skolan, folkbildningen och civilsamhället är viktiga aktörer i detta arbete.

Utskottet konstaterar att omfattande insatser görs för att stärka barns rätt till kunskap om sina rättigheter. Det gäller bl.a. Barnombudsmannens och Socialstyrelsens arbete. Vad gäller barn- och ungdomsorganisationernas betydelse för att öka kunskapen om barnkonventionen konstaterar utskottet att den av regeringen beslutade barnrättsdelegationen bl.a. innebär en dialog med civilsamhället.

Utskottet konstaterar vidare att de frågor som tas upp i motionsyrkandena om information om barnens rättigheter beaktats i propositionen om att barnkonventionen ska bli svensk lag.

Utskottet avstyrker därmed motionerna, 2016/17:3193 (L) yrkande 2, 2017/18:1848 (L) yrkande 1 och 2017/18:2146 (S) yrkande 3.

Förebyggande arbete för att förhindra att unga blir gifta mot sin vilja

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förebyggande arbete för att förhindra att unga blir gifta mot sin vilja.

Jämför reservation 2 (M) och 3 (SD).

Motionerna

Beatrice Ask m.fl. (M) understryker i motion 2017/18:3129 yrkande 4 behovet av utökad information om samt opinionsbildning och annat förebyggande arbete mot att unga blir gifta mot sin vilja. Samma yrkande återfinns i motion 2017/18:3217 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 19.

I motion 2017/18:983 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD) framförs i yrkande 8 behovet av att regelbundet undersöka och vid behov genomföra skärpningar av lagen för att förhindra tvångsäktenskap. I motionen framförs att det mot bakgrund av få fällande domar verkar som om det finns en kunskapsbrist och eventuellt en brist på rutiner för att hantera dessa ärenden. För att undvika att unga utsätts för tvångsäktenskap är det viktigt att lagen fungerar som det var tänkt. Motionärerna vill därför tillsätta en utredning med syfte att se vad som kan göras för att skärpa lagstiftningen och förhindra tvångsäktenskap i Sverige. Samma yrkande återfinns i motion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 46.

Bakgrund

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen (SÖ 1990:20), ska konventionsstaterna vidta alla effektiva och lämpliga åtgärder för att avskaffa traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa. FN-kommittén för barnets rättigheter (barnrättskommittén) har identifierat tidiga äktenskap som en sådan skadlig sedvänja, eftersom äktenskap och graviditet i ung ålder kan innebära hälsorisker för flickor och dessutom hindra att flickor får utbildning.

Regler om äktenskaps ingående finns i äktenskapsbalken. Erkännande av äktenskap som har ingåtts enligt utländsk lag regleras i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap. Huvudregeln är att ett utländskt äktenskap erkänns i Sverige, om det är giltigt i den stat där det ingicks (1 kap. 7 §).

I syfte att minska utrymmet för barnäktenskap samt förhindra tvångsäktenskap gjordes 2004 ändringar såväl i äktenskapsbalken som i lagen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap. I äktenskapsbalken inskränktes möjligheterna för personer under 18 år att ingå äktenskap. För att förhindra ett kringgående av tvingande

svenska äktenskapsregler av personer med anknytning till Sverige infördes också en bestämmelse som innebär att ett äktenskap som ingåtts enligt utländsk lag inte erkänns i Sverige om det vid tidpunkten för äktenskapets ingående skulle ha funnits hinder mot det enligt svensk lag och minst en av parterna då antingen var svensk medborgare eller hade sin hemvist i Sverige. Bestämmelsen innebär också att ett enligt utländsk rätt giltigt äktenskap inte erkänns i Sverige om det är sannolikt att det har ingåtts under tvång.

År 2014 gjordes ett antal lagändringar som syftade till att ytterligare stärka det civilrättsliga skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Samtidigt tillträdde Sverige Europarådets konvention om våld mot kvinnor (prop. 2013/14:208, bet. 2013/14:JuU30, rskr. 2013/14:263). Ändringarna innebar bl.a. att barn inte längre ska kunna få dispens att gifta sig. Möjligheten att erkänna utländska barnäktenskap och tvångsäktenskap begränsades ytterligare, liksom möjligheten att erkänna äktenskap som ingåtts utan att båda parterna varit närvarande (s.k. fullmaktsäktenskap). Även förberedande gärningar kriminaliserades. Det infördes vid detta tillfälle också straffrättsliga bestämmelser i form av två nya brott, äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa.

Efter lagändringarna 2014 är det inte tillåtet för barn att gifta sig i Sverige, och utrymmet att erkänna utländska äktenskap som ingåtts av barn med anknytning till Sverige har i stort sett försvunnit. När det däremot gäller utländska äktenskap där parterna inte har anknytning till Sverige ska dessa som utgångspunkt erkännas enligt lagen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap. Äktenskap kan i dessa fall nekas erkännande enbart om det är fråga om ett tvångsäktenskap eller om det skulle anses uppenbart oförenligt med grunderna för vår rättsordning att erkänna äktenskapet, s.k. ordre public.

Regeringen beslutade i mars 2017 att ge i uppdrag åt en särskild utredare att undersöka om det finns behov av åtgärder i syfte att säkerställa ett starkt skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv (dir. 2017:25). Utredaren har också i uppdrag att följa det pågående utvecklingsarbetet inom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten och, mot bakgrund av vad som i övrigt framkommer i utredningen, bedöma om det bör vidtas ytterligare åtgärder från myndigheternas eller regeringens sida för att öka förutsättningarna för lagföring för brotten äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa. Utredaren ska vidare undersöka hur samverkan mellan olika berörda myndigheter fungerar, om ansvarsfördelningen mellan myndigheterna är tydlig och ändamålsenligt utformad samt om det finns luckor mellan myndigheternas fastställda ansvarsområden. Den 29 juni 2017 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv för utredningen. Av dessa följer att utredaren även har i uppdrag att bl.a. analysera och ta ställning till möjligheterna att införa mer effektiva verktyg för att förebygga och förhindra att personer med anknytning till Sverige tvingas ingå äktenskap eller könsstympas utomlands, liksom åtgärder för att

framtvunga eller underlätta ett återförande till Sverige av den utsatta personen (dir. 2017:78).

I december 2017 överlämnade utredningen delbetänkandet Utvidgat hinder mot erkännande av utländska barnäktenskap, SOU 2017:96. Förslaget innebär att ett utländskt barnäktenskap i princip inte ska erkännas om någon av parterna var under 18 år när någon av dem kom till Sverige. Lagen ska enligt förslaget träda i kraft den 1 januari 2019. Betänkandet har remitterats. En proposition är aviserad till september 2018. Slutbetänkandet ska enligt direktivet lämnas senast den 1 september 2018.

Riksdagen beslutade våren 2018 om ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att ett äktenskap som har ingåtts enligt utländsk lag aldrig ska erkännas i Sverige, om någon av parterna var under 18 år när någon av dem kom till Sverige (bet. 2017/18:CU8, rskr. 2017/18:192). Ett tillkännagivande av samma innebörd beslutades våren 2017 (bet. 2016/17:CU10, rskr. 2016/17:189).

Regeringen presenterade i november 2016 en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor i skrivelsen Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid (skr. 2016/17:10). Strategin är tioårig och börjar gälla den 1 januari 2017. Strategin inbegriper arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

När det gäller åtgärder för att öka kunskapen om och förbättra metoderna i arbetet med ärenden som rör hedersrelaterat våld och förtryck inklusive barn- och tvångsäktenskap kan bl.a. följande nämnas.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, MUCF, har i samråd med den nationella webbaserade ungdomsmottagningen, Umo, tagit fram en digital plattform på flera olika språk med kunskap om hälsa, jämställdhet och sex för unga nyanlända. Plattformen lanserades på initiativ av regeringen 2017 och har bl.a. ett fokus på hedersrelaterat våld och förtryck.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har sedan 2005 haft ett flertal nationella regeringsuppdrag med syfte att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Exempelvis har länsstyrelsen etablerat ett nationellt kompetensteam som bl.a. driver en nationell stödtelefon.

Polismyndigheten har genomfört en översyn av sin verksamhet mot hedersrelaterade brott och tagit fram en handlingsplan för fortsatta åtgärder (Översyn av polisens verksamhet mot hedersrelaterad brottslighet, beslutad den 12 december 2016, dnr A.050.566/2016).

I februari 2017 fick Socialstyrelsen ett regeringsuppdrag om socialtjänstens handläggning av ärenden om barn som kommer till Sverige och som uppges vara gifta. Rapporten Barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta är en fördjupad analys av socialtjänstens handläggning och ett stöd för socialtjänsten. I rapporten identifierade Socialstyrelsen områden som centrala för att stödja och stärka arbetet med barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta, bl.a. behovet av kunskap dels om de risker som är förknippade med barnäktenskap, dels om rådande regelverk vid handläggning av ärenden. Vidare underströks att den risksituation som ett barnäktenskap utgör innebär

att socialtjänsten behöver göra noggranna och omsorgsfulla skyddsbedömningar, utredningar och uppföljningar grundade på hur det enskilda barnet påverkas av att leva i äktenskap. Socialstyrelsen målgruppsanpassar nu rapporten till en vägledning för socialtjänsten och tar fram ett riktat informationsmaterial tillsammans med Migrationsverket till barn och deras anhöriga.

Socialstyrelsen har sedan hösten 2016 gett stöd i handläggningen när barn uppges vara gifta i form av ett kapitel i handboken Ensamkommande barn och unga – Handbok om socialnämndens ansvar och uppgifter. Myndigheten har dessutom, på kunskapsguiden.se, ytterligare förtydligat vad som gäller för barnäktenskap i svensk lagstiftning samt vad som är socialtjänstens uppdrag och ansvar i frågan. På socialstyrelsen.se länkas även till information och stöd som socialtjänsten kan få från andra myndigheter i sitt arbete med att handlägga barn som uppges vara gifta.

Vidare kan nämnas att Fryshusets verksamheter Elektra och Sharaf hjältar och hjältinnor arrangerat en 18 månader lång utbildning som har som mål att ge unga tjejer och killar kunskap och verktyg för att kunna bidra till att minska hedersrelaterat våld och förtryck genom att informera, diskutera och utbilda andra unga.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och bekämpandet av tvångs- och barnäktenskap är synnerligen angeläget och att detta arbete kräver kraftfulla åtgärder från samhället. Ingen ska behöva utsättas för att bli gift mot sin vilja.

Utskottet konstaterar att det trots de lagändringar som genomfördes 2014 finns skäl att anta att förekomsten av barnäktenskap och tvångsäktenskap har ökat i Sverige, och regeringen tillsatte därför i mars 2017 en utredning för att utvärdera lagstiftningen. Utredningen lämnade, som framgått ovan, i december 2017 delbetänkandet Utvidgat hinder mot erkännande av utländska barnäktenskap (SOU 2017:96).

Utskottet har tidigare (senast i bet. 2016/17:KrU8) understrukit betydelsen av myndighetssamverkan för att kunna arbeta förebyggande och hjälpa barn och unga som riskerar att bli gifta mot sin vilja. Utskottet konstaterar att det pågår viktiga insatser av ett flertal myndigheter som syftar till att sprida information och på annat sätt arbeta för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Mot bakgrund av de insatser som görs på området är utskottet inte i dag berett att förorda ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med motionsyrkandena.

Mot bakgrund av det arbete som pågår avstyrker utskottet motionerna 2017/18:982 (SD) yrkande 46, 2017/18:983 (SD) yrkande 8, 2017/18:3129 (M) yrkande 4 samt 2017/18:3217 (M) yrkande 19. Utskottet kommer dock att noga följa frågan.

Alla barns rätt till kultur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att öka alla barns tillgänglighet till kulturupplevelser och deltagande i kulturverksamhet.

Motionen

I motion 2017/18:674 av Eva-Lena Jansson och Matilda Ernkrans (båda S) yrkande I begärs ett tillkännagivande om att öka alla barns tillgänglighet till kulturupplevelser och deltagande i kulturverksamhet. För att alla barn, inte bara några, ska få möjlighet att ta aktiv del av kulturaktiviteter bör det enligt motionärerna säkerställas att hinder på grund av funktionsnedsättning eller ekonomiska eller sociala faktorer undanröjs.

Bakgrund

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) slår fast alla barns rätt till kultur. För att de nationella kulturpolitiska målen ska uppnås anges att barns och ungas rätt till kultur särskilt ska uppmärksammas (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145).

Regeringen beslutade den 15 mars 2018 propositionen En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna (prop. 2017/18:164). I propositionen föreslås att det övergripande målet för de statliga insatserna till stöd för den kommunala kulturskolan ska vara att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar.

Från och med 2018 tillförs Statens kulturråd 10 miljoner kronor för inrättandet av ett nationellt kulturskolecentrum i Statens kulturråd med uppdrag att ansvara för kunskapsutveckling, samverkan och uppföljning på området.

Teaterverksamheten Unga Klara tillförs ett statligt stöd på totalt 16,2 miljoner kronor 2018 och 15,4 miljoner kronor fr.o.m. 2019. Unga Klara kommer samtidigt att få i uppdrag att verka som en nationell teaterinstitution. Det innebär att verksamheten ska nå barn och unga i hela landet, och samverkan ska ske med berörda aktörer på ett sätt som bidrar till detta.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka kulturens betydelse, inte minst för barn. Barn har många olika sätt att uttrycka sig, och genom att få en möjlighet att använda sig av de olika sätten utvecklas barnets kreativitet och skaparkraft. Med kultur och

eget skapande stärks barn och unga som individer och får en ökad självkänsla. Människors kulturvanor skapas i hög grad i barndomen. Utskottet menar därför att skolan har en särskilt viktig roll när det gäller att möta de barn och unga som i sin vardag inte får tillgång till kultur.

Utskottet konstaterar att det pågår omfattande satsningar på kulturverksamhet för barn i många olika verksamheter t.ex. i skolan och i förskolan genom bl.a. Skapande skola och på kulturinstitutioner som bibliotek, teatrar och museer. Här kan också nämnas den satsning på kulturskolan som framgår av propositionen.

Mot bakgrund av de omfattande satsningar som pågår för att öka barns tillgång till kultur avstyrker utskottet motion 2017/18:674 (S) yrkande 1.

Skola och andra aktiviteter på sommaren

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden dels om att kommunerna ska erbjuda meningsfulla aktiviteter när skolan är stängd på sommaren samt ska ha planer mot barnfattigdom, dels om behovet av sommarskola för bl.a. nyanlända och asylsökande barn.

Jämför reservation 4 (V).

Motionerna

I motion 2017/18:1857 av Solveig Zander och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C) begärs ett tillkännagivande om att medverka till att kommunerna lever upp till skollagen och barnkonventionen och erbjuder meningsfulla aktiviteter när skolan är stängd på sommaren samt arbetar fram en plan mot barnfattigdom. I motionen understryks vikten av att se till barnets behov.

I motion 2017/18:1937 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 27 begärs en utvidgning av möjligheterna att erbjuda sommarskola för de barn som vill. I motionen framförs att sommarskola för nyanlända och asylsökande barn som kombinerar utbildning med andra sociala aktiviteter som på olika sätt främjar lärande, språkutveckling och inkludering i samhället kan vara ett bra alternativ för dem som vill och som saknar annan sysselsättning under sommaren.

Bakgrund

Majblommans Riksförbund visar i sin årliga sommarlovsrapport om barns belägenhet i svenska kommuner när skolan stänger, Barns sommarlov och kommuners bristande ansvar, 2017-05-17 rapport nr 37, att barns villkor skiljer sig markant åt beroende på familjens ekonomiska förutsättningar och att denna klyfta märks mest under långa lov. Rapporten visar också att 78 procent av de 289 kommuner som svarat på frågor om skola, kultur och fritid samt socialtjänst inte har en plan för bekämpning av barnfattigdom.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) har haft i uppdrag att administrera, fördela medel till och följa upp satsningen på stöd till sommarlovsaktiviteter. Samtliga av landets kommuner fick bidrag för att anordna sommarlovsaktiviteter 2017. Totalt fördelades ca 199 miljoner kronor. Den 1 januari 2018 tog Socialstyrelsen över fördelningen av medel för sommarlovsaktiviteter från MUCF.

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att fördela medel till kommuner för avgiftsfri simskola. Socialstyrelsen ska totalt fördela 300 miljoner kronor under 2018 till simskoleverksamhet för elever i förskoleklass. Syftet med satsningarna är att ge barnen god vattenvana och förbättrade förutsättningar för att i framtiden ta del av simundervisningen i ämnet idrott och hälsa.

Socialstyrelsen har vidare i uppdrag att administrera, fördela medel till och följa upp satsningen på bidrag till avgiftsfria lovaktiviteter för barn i åldrarna 6–15 år under 2018–2020. Kostnaderna, 250 miljoner kronor, belastar utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Det statliga bidraget ska göra det möjligt för barn att delta i avgiftsfria aktiviteter under andra skollov än sommarlovet. För att möjliggöra möten över sociala gränser ska ingen särskild behovsprövning göras för det enskilda barnet. Alla barn ska behandlas lika vad gäller tillgång och deltagande. Syftet med det statliga bidraget är bl.a. att stimulera både flickors och pojkars deltagande, främja integration, motverka segregation och skapa nya kontaktytor mellan barn med olika social bakgrund.

Sedan den 1 augusti 2017 är skolhuvudmän skyldiga att under vissa förutsättningar erbjuda lovskola för elever i årskurs 8 och 9 i grundskolan. En huvudman är skyldig att erbjuda obligatoriskt anordnad lovskola till två elevgrupper, dels till elever som har gått ut årskurs 8 och som riskerar att under årskurs 9 inte bli behöriga till ett nationellt yrkesprogram i gymnasieskolan, dels till elever som har gått ut årskurs 9 utan att ha blivit behöriga till ett sådant program. Införande av obligatorisk lovskola motiverades bl.a. med ökad likvärdighet. Huvudmannen har också möjlighet att frivilligt välja att anordna annan lovskola för elever. Sådan lovskola regleras inte i skollagen (2010:800) och ingår inte i grundskolan. För annan frivilligt anordnad lovskola går det i vissa fall att söka statsbidrag (se ovan).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis säga att det faktum att barns villkor under det i internationella jämförelser relativt långa sommarlovet skiljer sig åt beroende på familjers ekonomiska förutsättningar är bekymmersamt. Utskottet konstaterar dock att Socialstyrelsen har fått i uppdrag att fördela medel till kommunerna för lovaktiviteter. Utskottet hänvisar också till att det är kommunernas skyldighet att bl.a. erbjuda fritidshem till skolbarn under 13 år. Detta gäller även sommarlovet. Utskottet är inte berett att förorda ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med motionsyrkandena.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionerna 2017/18:1857 (C) och 2017/18:1937 (V) yrkande 27.

Ungdomars deltagande i demokratiska processer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om resebidrag för ungdomar i demokratifrämjande syfte och om att inkludera ungdomar, särskilt på landsbygden, i demokratiska processer.

Motionen

Cecilia Widegren (M) begär i motion 2017/18:1151 yrkande 1 att en utredning om resebidrag för ungdomar i demokratifrämjande syfte tillsätts. För att minska en demokratisk snedfördelning bör man, anser motionären, se över möjligheten att erbjuda unga fler möjligheter än i dag att delta i politiska sammanhang, t.ex. i form av resebidrag som ungdomar eller skolor kan ansöka om för att möjliggöra deltagande även för dem som bor utanför Stockholmsområdet. I samma motions yrkande 2 anføres att arbetet med att inkludera ungdomar, särskilt på landsbygden, i demokratiska processer behöver förbättras. I motionen framförs att utvecklingen mot ett växande demokratiskt underskott behöver brytas och att det behövs satsningar såväl lokalt och regionalt som nationellt.

Bakgrund

Ett av målen för den svenska ungdomspolitiken är att alla unga, även de mest resurssvaga, ska ha verklig tillgång till inflytande. Det är också ett av de gemensamma målen för det ungdomspolitiska samarbetet inom EU.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) har i uppdrag att redovisa en uppföljning av ungdomars levnadsvillkor den 15 mars varje år t.o.m. 2021. MUCF har i rapporten Ung idag 2017 beskrivit ungdomars villkor. Rapporten bygger på indikatorer som är kopplade till målet för ungdomspolitiken – att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Rapporten redovisar också olika indikatorer på makt och delaktighet, t.ex. deltagande i allmänna val och i folkvalda församlingar. Av rapporten kan bl.a. utläsas att ungas valdeltagande ökar. Andelen unga som röstar i riksdagsvalet ökade från 71 procent 2002 till 82 procent 2014. Ungas valdeltagande varierar dock mellan länen. I riksdagsvalet skilde det 18 procentenheter mellan det län som hade högst respektive lägst valdeltagande bland unga, och i Europaparlamentsvalet var skillnaden nästan 28 procentenheter.

MUCF har vidare i uppdrag att förbereda fördelning av stöd i samband med de allmänna valen 2018 och Europaparlamentsvalet 2019. Verksamheten ska

inriktas mot befolkningsgrupper som röstar i mindre utsträckning än övriga röstberättigade samt mot socioekonomiskt svaga områden med lågt valdeltagande i tidigare val. MUCF har också i uppdrag att förbereda skolval 2018 och 2019.

MUCF ska enligt regeringsbeslut sprida kunskap om olika påverkansmodeller och stimulera deltagande i den lokala demokratin. Arbetet ska riktas mot alla unga, men särskilt till unga nyanlända, unga med funktionsnedsättning och unga som bor i socioekonomiskt utsatta områden. Uppdraget ska slutredovisas till Utbildningsdepartementet senast den 4 april 2018.

Vidare har MUCF i uppdrag att fördela medel för bl.a. bidrag till ideella organisationer för projekt på lokal nivå med särskilt ändamål att stödja barns och ungdomars självständiga organisering och inflytande i samhället. Medlen fördelas enligt förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer.

Klasser som läser samhällskunskap på gymnasienivå kan söka resebidrag från riksdagen. Syftet med bidraget är att fler skolor med långa och dyra resor till Stockholm ska få tillfälle att göra studiebesök i riksdagen.

Utskottets ställningstagande

Det är av stor vikt att unga ges möjlighet till inflytande och deltagande i demokratiska processer. Utskottet konstaterar att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har ett flertal uppdrag som syftar till att dels sprida kunskap och stimulera till deltagande, dels följa upp ungdomars deltagande i demokratin t.ex. deltagande i allmänna val. Mot bakgrund av dessa insatser avstyrker utskottet motion 2017/18:1151 (M) yrkandena 1 och 2.

Skolresor till koncentrationsläger

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om möjlighet att få bidrag för skolresor till Auschwitz.

Motionen

Edward Riedl (M) anför i motion 2017/18:2876 att möjligheten att införa ett bidrag för skolresor till Auschwitz bör ses över. I motionen framförs att det för varje år finns allt färre överlevare kvar från de nazistiska koncentrationslägren. Enligt motionären är det viktigt att fortsätta att hålla liv i minnet om vad som hände. Också kommande generationer behöver få information om totalitära ideologiers gärningar och därför ha möjlighet att besöka koncentrationsläger som Auschwitz. Skolor bör därför uppmuntras att göra skolresor genom statliga bidrag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen har aviserat en förstärkning om 5 miljoner kronor per år 2018–2020 för hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser för att ge fler lärare och elever än tidigare möjlighet att besöka dessa platser. Motion 2017/18:2876 (M) kan därmed anses vara tillgodosedd och avstyrks därför.

Barn och unga på nätet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en nationell strategi för att motverka nätmobbning av unga.

Motionen

Edward Riedl (M) begär i motion 2017/18:1334 en nationell strategi för att motverka nätmobbning av unga. I motionen konstateras att mobbning ändrat karaktär och att den mobbade, som i dag är uppkopplad både på skolan och i hemmet, aldrig slipper undan sina plågoandar. Det finns därför skäl att ta fram en nationell strategi för att motverka nätmobbning av unga.

Bakgrund

Hösten 2017 beslutades om ändringar i brottsbalken (prop. 2016/17:222, 2017/18:KU13, rskr. 2017/18:36). Lagändringarna innebär att ett nytt gradindelad brott – olaga integritetsintrång – införts i brottsbalken, att straffbestämmelserna om olaga hot, ofredande och förolämpning förtydligats och moderniserats samt att en ändring gjorts i de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett förtalsbrott är grovt. När det gäller olaga hot och ofredande innebär lagändringarna även vissa utvidgningar av det straffbara området.

Statens medieråd har sedan juni 2013 på regeringens uppdrag genomfört den av Europarådet initierade kampanjen No Hate Speech Movement. Kampanjens syfte är att öka kunskapen om rasism och liknande former av fientlighet på internet bland barn och unga. Den ska även syfta till att stärka barns och ungas förmåga att använda sin yttrandefrihet och respektera mänskliga rättigheter och jämställdhet samt stimulera till kritiskt tänkande vid användning av medier. Myndigheten ska se till att kampanjen bl.a. når barn och unga med kognitiva och intellektuella funktionsnedsättningar.

Statens medieråd har också i samarbete med Nordiska ministerrådet och norska Barne-, ungdoms- och familiedirektoratet (Bufdir) nyligen publicerat broschyren Inte okej – stöd till dig som vill motverka näthat (2017) som riktar sig till barn och unga som utsätts för näthat eller ser någon annan utsättas.

Broschyren innehåller information om vad näthat är, om konsekvenserna av näthat samt vilken hjälp som finns att få.

Här kan också nämnas att Datainspektionen har en webbplats, krankt.se, som ger råd till den som har blivit kränkt på nätet.

Både i skollagen (2010:800) och i diskrimineringslagen (2008:567) slås fast att om en anställd på skolan får vetskap om att en elev upplever sig kränkt eller mobbad inträder en s.k. handlingsplikt. Handlingsplikten innebär att skolan så snart som möjligt måste utreda och förhindra att kränkningarna fortsätter. Personal på skola eller förskola som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektorn eller förskolechefen som i sin tur måste informera huvudmannen. Om någon blir utsatt för mobbning under skoltid är det skolans ansvar att agera mot kränkningarna – även om situationen först uppstod på internet och utanför skoltid. Barn- och elevombudet, som är en del av Skolinspektionen, arbetar mot kränkningar och företräder mobbade barn och elever i rättegångar. Barn- och elevombudet samarbetar med andra myndigheter och ombudsmän, t.ex. Barnombudsmannen och Diskrimineringsombudsmannen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har flera gånger tidigare (senast i bet. 2016/17:KrU8) uttryckt att det är oacceptabelt att det förekommer mobbning, hot, trakasserier och andra kränkningar i en ökande omfattning på internet och att det finns skäl för oro över denna utveckling. Som redovisas ovan pågår dock en rad insatser på området. Utskottet finner mot denna bakgrund inte skäl till något tillkännagivande i enlighet med motionsyrkandet. Utskottet avser dock att noga följa frågan. Motion 2017/18:1334 (M) avstyrks.

Skapande skola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att vidareutveckla Skapande skola och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen bifaller därmed helt eller delvis motionsyrkanden om detta.

Jämför reservation 5 (S, MP) och det särskilda yttrandet (V).

Motionerna

I motion 2017/18:3068 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 5 anförs behovet av att vidareutveckla Skapande skola.

I motion 2017/18:3071 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2 understryks betydelsen av att stärka arbetet för att fler fristående skolor ska kunna ta del

av Skapande skola. I samma motions yrkande 3 anförs att fler kommuner ska ges möjlighet att regelbundet ta del av Skapande skola.

Bakgrund

Satsningen Skapande skola inrättades 2008 i syfte att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet, och på så vis främja barns rätt till kultur och eget skapande. Skapande skola omfattar fr.o.m. 2011 hela grundskolan och fr.o.m. den 1 januari 2013 även förskoleklassen. För 2016–2018 avsätts 10 miljoner kronor per år för verksamhet riktad mot förskolan. Anslaget 1:3 Skapande skola uppgår 2018 till drygt 187,7 miljoner kronor. Satsningen syftar till att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet och är ett komplement till skolan egen kulturbudget.

Bidrag fördelas av Statens kulturråd i enlighet med förordningen (2007:1436) om statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan och riktas till huvudmännen i avsikt att nå fler barn än de som redan är kulturellt aktiva på fritiden. Statens kulturråd ska samverka med Statens skolverk i arbetet med Skapande skola. Ändamålet med statsbidraget är att medverka till att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integreras i förskolan, förskoleklassen, grundskolan och i vissa särskilda utbildningsformer. Bidraget syftar också till att öka den professionella kulturverksamheten för och med barnen och eleverna, så att tillgången till kulturens alla uttrycksformer för barnen och eleverna och möjligheterna till eget skapande ökar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser mycket positivt på Skapande skola som innebär att barn och unga kommer i kontakt med kultur. Utvärderingar visar att reformen når många elever. Detta är inte minst viktigt för de elever som inte går på kommunala kulturskolor eller kommer från kulturintresserade hem. Det finns dock saker som behöver utvecklas inom ramen för Skapande skola, som att vissa mindre kommuner inte söker medel i samma utsträckning som större och att friskolor i mindre utsträckning söker stöd än kommunala skolor. Orsakerna till detta behöver systematiskt analyseras för att reformen långsiktigt ska kunna nå ännu fler barn och ungdomar. Regeringen bör därför vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Riksdagen bör därför rikta ett tillkännagivande till regeringen om att vidareutveckla Skapande skola. Därmed tillstyrker utskottet motion 2017/18:3068 (M, C, L, KD) yrkande 5 och tillstyrker delvis motion 2017/18:3071 (M) yrkandena 2 och 3.

Integrera Skapande skola i skolans ordinarie verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att integrera Skapande skola i skolans ordinarie verksamhet.

Jämför reservation 6 (V).

Motionen

I motion 2017/18:2337 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 anförs att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att Skapande skola upphör som projektform och i stället integreras i skolans ordinarie verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Skolans uppdrag att arbeta med estetik, kultur och skapande handlar både om att se till att alla elever får kännedom om samhällets kulturutbud och om att använda estetiska uttryckssätt och skapande arbetssätt som en del av undervisningen. Skapande skola ska medverka till att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integreras i förskolan, förskoleklassen, grundskolan och i vissa särskilda utbildningsformer, med utgångspunkt i skolans kulturuppdrag enligt gällande läroplan. Skapande skola syftar till att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet och utgöra ett komplement till skolans egen kulturbudget. Bidraget ska således komplettera det arbete med kultur som skolan redan gör. Utskottet är inte berett att förorda att Skapande skola integreras i skolans ordinarie verksamhet.

Utskottet avstyrker motion 2017/18:2337 (V) yrkande 1.

Samarbete mellan museer och skolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om samarbete mellan museer och skolor.

Jämför reservation 7 (M) och 8 (V).

Motionerna

Moderaterna begär i motion 2017/18:3071 av Olof Lavesson m.fl. yrkande 9 en utredning om hur samarbetet mellan museernas verksamhet och historieundervisningen i skolan kan stärkas. I motionen anförs att alla museer, oavsett huvudman, bör motiveras att fördjupa samarbetet med skolornas undervisning.

Michael Svensson (M) anför i motion 2017/18:3223 att de statliga museerna bör ges i uppdrag att bli en mer aktiv del i lärares kompetensutveckling. I motionen framförs att de statliga museerna bör få i uppdrag att ta fram en utbildningsplan för lärare.

I motion 2017/18:2337 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2 anfördes behovet av att göra en kartläggning av kulturinstitutionernas och skolväsendets samverkan med varandra och utreda hur samarbetet mellan kulturinstitutionernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas. I samma motions yrkande 3 begär motionärerna att regeringen ser över hur professionell kulturverksamhet konkret kan integreras i skolans undervisningsämnen och att regeringen föreslår åtgärder för hur detta arbete kan förstärkas och hur goda exempel kan spridas. I motionens yrkande 4 begärs en utredning om vilka förutsättningar som redan finns och vilka åtgärder som behöver vidtas för att varje skola ska kunna ha en kulturpedagog knuten till sig.

Bakgrund

Regeringen bedömde i proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik att Riksantikvarieämbetet borde få i uppdrag att kartlägga kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet och att främja en ökad samverkan mellan kulturarvsinstitutionerna och skolväsendet i alla delar av landet. Man föreslog också att mer övergripande frågor skulle lyftas, t.ex. kulturarvets betydelse för lärandet och hur elever under vägledning av en pedagog eller lärare kan möta och använda kulturarvet på olika sätt i sitt lärande.

Kulturutskottet riktade med anledning av propositionens förslag ett tillkännagivande till regeringen om att i stället tillsätta en utredning om hur samarbetet mellan museernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas (bet. 2016/17:KrU9, rskr. 2016/17:281). Enligt utskottet kan en särskild utredning i frågan bättre än regeringens aviserade uppdrag tillgodose det behov som finns av att ytterligare utveckla samarbetet mellan kulturarvsmyndigheter och skolväsendet.

Regeringen gav i oktober 2017 Riksantikvarieämbetet i uppdrag att kartlägga kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet samt att främja samverkan mellan skolväsendet och kulturarvsinstitutionerna.

Riksantikvarieämbetet ska genomföra en övergripande kartläggning av hur samarbetet mellan skolväsendet (förskolan, förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer, gymnasieskolan samt gymnasiesärskolan) och kulturarvsinstitutioner fungerar samt hur det utvecklats över tid. Kartläggningen ska ligga till grund för förslag på hur samarbetet, i den utsträckning det är lämpligt, skulle kunna stärkas. Riksantikvarieämbetet ska bl.a. utarbeta och sprida vägledningar samt samlar och sprida goda exempel på olika typer av samarbeten och samverkansprojekt.

Uppdraget ska genomföras i samverkan med Riksarkivet och Statens kulturråd samt i bred dialog med andra berörda. Riksantikvarieämbetet ska

vidare begära synpunkter från Statens skolverk på de förslag som Riksantikvarieämbetet utarbetar inom ramen för uppdraget i form av t.ex. vägledningar och goda exempel, och involvera Skolverket när det gäller spridning av sådant material. Inom ramen för uppdraget ska befintliga samarbetsformer beaktas, exempelvis Skapande skola. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 30 oktober 2020. Uppdraget ska dessförinnan löpande redovisas i Riksantikvarieämbetets årsredovisning.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av uppdraget till Riksantikvarieämbetet att kartlägga kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet samt att främja samverkan mellan skolväsendet och kulturarvsinstitutionerna avstyrker utskottet motionerna 2017/18:2337 (V) yrkandena 2–4, 2017/18:3071 (M) yrkande 9 och 2017/18:3223 (M).

Främja elevers inlärnning av matematik och naturvetenskapliga ämnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att främja inlärnning av matematik och naturvetenskapliga ämnen med hjälp av barns och ungas intresse för idrotten samt vikten av utbildning och rätt kompetens för att öka antalet naturvetare och tekniker i framtiden.

Motionerna

I motion 2017/18:1645 av Jasenko Omanovic (S) framförs att inlärnning av matematik och naturvetenskapliga ämnen bör främjas med hjälp av barnens och ungdomarnas intresse för idrotten.

I motion 2017/18:2506 av Ann-Britt Åsebol (M) anförs vikten av att långsiktigt stärka Sveriges konkurrenskraft och innovationskraft genom utbildning och rätt kompetens för att öka antalet naturvetare och tekniker i framtiden. I motionen understryks betydelsen av s.k. science centers.

Bakgrund

Forskningsresultat från bl.a. Bunkefloprojektet – en hälsofrämjande livsstil (Ericsson, 2003) visar att elever som haft utökad fysisk aktivitet och extra motorisk träning i skolan fick bättre resultat på nationella prov i svenska och matematik än elever som endast haft skolans ordinarie idrottsundervisning två lektioner per vecka. I projektet hade eleverna 5–6 schemalagda rörelselektioner varje vecka.

Regeringen har aviserat beslut om förändringar i den stadiindelade timplanen. Undervisningstiden i idrott och hälsa i grundskolan planeras att utökas med 100 timmar, och undervisningstiden i matematik i högstadiet i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan ska utökas med 105 timmar. Dessa timmar ska omfördelas från elevens val. Regeringens målsättning är att de planerade förändringarna ska gälla fr.o.m. hösten 2019.

Mot bakgrund av att forskning visar att det finns positiva kopplingar mellan fysisk aktivitet och prestationer i skolan gav regeringen den 26 mars 2018 Skolverket i uppdrag att lämna förslag på vad som behövs för att alla elever i grundskolan och motsvarande skolformer ska röra sig mer. Skolverket ska också undersöka i vilka årskurser den beslutade utökningen av undervisningstiden i idrott och hälsa kan ge mest effekt. Skolverket ska vidare titta på möjliga författningsändringar som kan bidra till mer rörelse under skoldagen. Uppdraget i den del som avser utökningen av undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa ska redovisas senast den 15 juni 2018. Uppdraget i sin helhet ska slutredovisas senast den 31 januari 2019.

Skolverket fördelar bidrag till teknik- och naturvetenskapscentrum. Det statliga bidraget är ett generellt verksamhetsstöd som ges för ett år i taget. Bestämmelser om statsbidrag till teknik- och naturvetenskapscentrum finns i förordningen (1997:153) om statsbidrag till teknik- och naturvetenskapscentrum.

Vid fördelning av bidrag tas bl.a. hänsyn till om ett centrum i sin verksamhet samarbetar med skolor, högskolor, folkbildningen, kulturinstitutioner, näringsliv, samhälle och andra teknik- och naturvetenskapscentrum och stimulerar till nytänkande och entreprenörskap inom det tekniska och naturvetenskapliga området. Skolverket har ca 25 miljoner kronor att fördela 2018.

Teknik- och naturvetenskapscentrum, s.k. science centers, är interaktiva anläggningar som sprider kunskap om och skapar intresse för naturvetenskap och teknik. De riktar sig både till skolan och till allmänheten. Det finns 19 science centers i Sverige som företräds av branschorganisationen Svenska Science Centers. Tillsammans har de drygt 2 miljoner besökare. Av dessa är ca 300 000 elever i olika pedagogiska program och ca 30 000 är lärare och pedagoger i fortbildning. På nordisk nivå finns organisationen Nordic Science Centre Association (NSCF) och på europeisk nivå The European Network of Science Centres and Museums (Ecsite).

Utskottets ställningstagande

Att unga uppmuntras till en aktiv livsstil är viktigt inte minst mot bakgrund av att många barn i dag tillbringar alltmer tid stillasittandes. Utskottet vill understryka vikten av ökad fysisk aktivitet och motorisk träning i skolan, något som kan bidra till att fler barn och unga ska kunna nå studieframgång. Utskottet välkomnar därför att regeringen aviserat en utökning fr.o.m. hösten 2019 av antalet timmar i ämnet idrott och hälsa.

Utskottet ser positivt på den verksamhet som bedrivs vid teknik- och naturvetenskapscentrum. Utskottet har dock tidigare (senast i bet. 2015/16:KrU4) ansett att verksamheten vid teknik- och naturvetenskapscentrum i första hand är en fråga för skolor, företag, universitet, högskolor och organisationer. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

Motionerna 2017/18:1645 (S) och 2017/18:2506 (M) avstyrks.

Kommunala kulturskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att kulturskolorna ska vara en kommunal angelägenhet även i fortsättningen.

Jämför reservation 9 (M, SD).

Motionen

Moderaterna anför i motion 2017/18:3071 av Olof Lavesson m.fl. yrkande 4 att kulturskolorna fortsatt ska vara en kommunal angelägenhet. I motionen anförs bl.a. att staten bör stötta den mångfald som de kommunala kulturskolorna erbjuder men samtidigt understryka att det är en verksamhet som kommunerna har det yttersta ansvaret för.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 15 mars 2018 propositionen En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna, prop. 2017/18:164. I propositionen föreslås att det övergripande målet för de statliga insatserna till stöd för den kommunala kulturskolan ska vara att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttrycksätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar. För att nå det övergripande målet gör regeringen bedömningen att statens insatser för den kommunala kulturskolan bör bidra till

- att tillgänglighet och jämlikhet främjas
- ett brett och angeläget utbud av kulturella och konstnärliga uttryck
- hög kvalitet såväl i den breda som i den fördjupade undervisningen
- god kompetensförsörjning.

Regeringens utgångspunkt är att kulturskolan ska vara en kommunal angelägenhet, och syftet med de statliga insatserna ska vara att stödja den kommunala kulturskolan när det gäller utveckling och förnyelse. För att nå det nationella målet bedömer regeringen att det behövs en struktur för statens

insatser till stöd för den kommunala kulturskolan. En sådan struktur föreslås bestå av stöd till nationell samordning, bidrag för utveckling och stöd till förbättrad kompetensförsörjning.

Regeringen gör i propositionen bedömningen att det är viktigt att kulturskolan förblir kommunal och frivillig. Vidare anføres att det nationella mål som föreslås avser de statliga insatserna till stöd för den kommunala kulturskolan, och strukturen för de statliga insatserna på området saknar krav på motprestation från kommunernas sida utan lämnar utrymme för egna prioriteringar inom kommunen. Regeringens bedömning är att förslagen inte har betydelse för det kommunala självstyret.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att kulturskolorna är en av landets största och viktigaste satsningar på barn- och ungdomskultur. Kulturskolan är en integrerad del av svenskt kulturliv och utbildningsväsende sedan lång tid tillbaka. Kulturskolan spelar en stor roll för barns och ungas möjligheter att själva få pröva på musik och andra kulturformer och bidrar till att utveckla elevernas personlighet och intressen. Musik- och kulturskolorna fyller enligt utskottet en viktig funktion för barn och unga, både med den breda verksamheten och genom att stimulera och ta till vara talanger. Samtidigt har verksamheten sannolikt bidragit till att intresset för kultur har ökat generellt i samhället, gett kulturen högre status och större legitimitet samt bidragit till en ökad bildning. I likhet med regeringen anser utskottet att det är viktigt att kulturskolan förblir både kommunal och frivillig. Utskottet vill betona att kulturskolan i huvudsak finansieras av kommunerna själva. Det innebär att kommunerna även i fortsättningen bör ha samma frihet som tidigare att utforma verksamheten vid sina kulturskolor. Statens åtgärder bör syfta till att stimulera kommunerna att ta steg för att utveckla kulturskolan så att barn och unga kan erbjudas undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttrycksätt, liksom för att utveckla möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar.

Motion 2017/18:3071 (M) yrkande 4 avstyrks därmed.

Förenklad beredning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om stöd till ungdomsorganisationer och om motorhobby som riksdagen tagit ställning till relativt nyligen under mandatperioden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare i mandatperioden (bet. 2016/17:KrU8) avstyrkt motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag. Utskottet anser därför att dessa motionsyrkanden kan beredas i förenklad form och avstyrker dem därmed.

Motionerna

Motion 2017/18:855 av Lawen Redar (S)

I motionen yrkas att regeringen bör analysera behovet av åtgärder i syfte att förstärka ungas möjlighet till självständigt arbete.

Motion 2017/18:3526 av Josef Fransson (SD) yrkandena 1, 3 och 5

I motionen anförts behovet av att värna motorsporten (yrkande 1) samt värdet av motorsport och motorhobby för teknikutveckling, entreprenörskap och kompetensutveckling (yrkande 3). I samma motion anförts vikten av att fånga ungdomars teknikintresse genom motorhobby (yrkande 5).

Reservationer

1. Information om barns rättigheter, punkt 1 (L)

av Christina Örnehjär (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:3193 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och
2017/18:1848 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och
avslår motion
2017/18:2146 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

För att kunna påverka sin situation och vara delaktig är det viktigt att ha tillgång till information, inte minst om vilka rättigheter man har. Barn vet sällan vad deras rättigheter innebär eller hur de ska få information om dem. Vi som vuxna bär ansvaret för att säkerställa att det finns målgruppsanpassad och tillgänglig information, dels om barnets rättigheter, dels kring den situation barnet befinner sig i. Barn har rätt att komma till tals i frågor som rör dem, och åsikterna ska beaktas i relation till barnets ålder och mognad. Denna rätt finns inskriven i barnkonventionen, vilket innebär att de stater som skrivit under ska se till att barnen har möjlighet att utnyttja sina rättigheter också i praktiken. Det kan handla om rätten att få komma till tals i frågor som rör barnet som person, t.ex. umgänge, vårdnad och boende eller rätten att få veta vad som ska hända och varför.

Jag anser att information till barn och unga om vart de kan vända sig om de behöver hjälp eller stöd, anpassad för målgruppen, ska finnas tillgänglig där barn och unga är, exempelvis skolan, idrottsplatsen och ungdomsgården. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Förebyggande arbete för att förhindra att unga blir gifta mot sin vilja, punkt 2 (M)

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Saila Quicklund (M) och Isabella Hökmark (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3129 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4 och

2017/18:3217 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 19 och

avslår motionerna

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 46 och

2017/18:983 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Moderaterna är emot barnäktenskap utan undantag. Vi anser att det krävs ytterligare åtgärder för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Sådana insatser för att motverka tvångsgifte och hot om tvångsgifte kan t.ex. vara tydliga och riktade informationskampanjer.

Det är viktigt att alla berörda och alla verksamheter som möter barn och unga och som har i uppdrag att ge stöd och skydd till dem har kännedom om lagstiftningen mot tvångs- och barnäktenskap för att de ska kunna ge stöd och hjälp till unga som riskerar att utsättas för eller som lever i ett tvångs- eller barnäktenskap.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har på ett förtjänstfullt sätt arbetat fram en kampanj om lagstiftningen mot tvångs- och barnäktenskap. Vi anser att det finns ett behov av utökad information om samt opinionsbildning och annat förebyggande arbete mot att unga blir gifta mot sin vilja, inklusive informations- och stödåtgärder på flygplatser som vänder sig till unga som är på väg att föras utomlands med flyg.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Förebyggande arbete för att förhindra att unga blir gifta mot sin vilja, punkt 2 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 46 och

2017/18:983 av Mikael Eskilander och Roger Hedlund (båda SD) yrkande 8 och

avslår motionerna

2017/18:3129 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 4 och

2017/18:3217 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 19.

Ställningstagande

Att själv ha rätt att bestämma vem man ska gifta sig med är en grundläggande rättighet i Sverige. Trots det har vi på senare år kunnat se en utveckling där allt fler unga känner att de inte kan välja partner fritt. En undersökning från 2009 visade att det kunde vara över 70 000 unga i Sverige som kände av begränsningar vad gäller val av partner, begränsningar som oftast kom från den närmaste familjens förväntningar eller krav. Några nyare siffror eller undersökningar än den utredning som dåvarande Ungdomsstyrelsen gjorde 2009 är svårt att hitta. Det finns inga återkommande undersökningar som kan visa hur läget förändras eller utvecklas.

Vi menar att det är viktigt att få grepp om situationen och att kunna sätta in åtgärder för att hindra att unga tvingas gifta sig med någon de inte själva valt. Vi vill därför ha återkommande undersökningar på området. Det bör vidare tillsättas en utredning med syfte att se vad som kan göras för att skärpa lagstiftningen och förhindra tvångsäktenskap.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Skola och andra aktiviteter på sommaren, punkt 4 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:1937 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 27 och avslår motion

2017/18:1857 av Solveig Zander och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C).

Ställningstagande

För ensamkommande barn kan sommaren vara ett avbrott från en fungerande vardag, en tid av osäkerhet och brist på sysselsättning. För att fylla detta tomrum har vissa kommuner gjort försök med sommarskola för nyanlända och asylsökande barn. Sommarskolan har kombinerat utbildning med andra sociala aktiviteter som på olika sätt främjar lärande, språkutveckling och inkludering i samhället. Vänsterpartiet menar att sommarskola enligt denna modell kan vara ett bra alternativ för dem som vill och som saknar annan sysselsättning under sommaren. Regeringen bör därför undersöka om det går att utvidga möjligheterna att erbjuda sommarskola för de barn som vill.

5. Skapande skola, punkt 8 (S, MP)

av Gunilla Carlsson (S), Peter Johnsson (S), Anna Wallentheim (S), Niclas Malmberg (MP), Azadeh Rojhan Gustafsson (S), Mattias Vepsä (S) och Amne Ali (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed avslår riksdagen motionerna

2017/18:3068 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 5 och

2017/18:3071 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Skapande skola bidrar till att kulturella och konstnärliga uttryck integreras i förskolan, förskoleklassen samt grundskolan och motsvarande skolformer, vilket innebär att ett stort antal flickor och pojkar får ta del av professionell kultur i utbildningen.

Regeringen har under mandatperioden ökat anslaget till Skapande skola för att nå ännu fler barn. Under 2016 har därför en mycket hög andel kommuner, 94 procent, kunnat söka och beviljas bidrag. Bland skolor finns de som tagit emot många nyanlända barn och elever och skolor som har långt till den professionella kulturen. Genom scenkonstturnéer för barn i åldern 3–5 år har Skapande skola även nått 5 700 förskolebarn. Statens kulturråd valde i den satsningen ut 20 glesbygdskommuner där tillgången till professionell kultur bedömdes vara låg på grund av långa avstånd till de stora scenerna.

Vi menar därför att tillräckliga insatser görs och avvisar ett tillkännagivande om att vidareutveckla Skapande skola.

6. Integrera Skapande skola i skolans ordinarie verksamhet, punkt 9 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:2337 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Utvärderingar som gjorts visar att Skapande skola ofta leder till positiva möten som medför glädje, engagemang och stärkt självkänsla hos eleverna och som kan leda vidare till fortsatta verksamheter på olika vägar. Det finns dock frågor och ifrågasättanden som återkommer. Det gäller exempelvis tidsbrist, pengar, förankring, djupare förståelse för varandras uppdrag och brist på gemensamma mål. Skapande skola beskrivs i Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) rapport Skapande skola – En första utvärdering från 2013, som ett ”Tomtebloss med låg prioritet”. I rapporten framkommer att en vanlig reflektion från såväl lärare och elever som kulturaktörer är att insatsen inte blir något annat än ett tillfälligt besök som inte sätter några djupare spår. Ofta är Skapande skola-aktiviteterna punktinsatser som pågår ett tag och sedan

försvinner. Lite som ett tomtbloss som brinner med sprakande låga några ögonblick, men som inte ger någon varaktig verkan för verksamheten på sikt.

I Kulturanalys rapport dras därför slutsatsen att så länge som arbetet med kulturella och konstnärliga uttryck konkurreras ut av andra mer tvingande åtaganden, kommer det att vara svårt att uppnå målet för Skapande skola om långsiktig integrering. Det finns inget som tyder på att det skulle ha skett någon förbättring av uppfyllelsen av målet om långsiktig integrering sedan Kulturanalys lämnade sin rapport 2013.

Vänsterpartiet anser att såväl samverkan mellan skola och professionell kulturverksamhet som barns och elevers tillgång till olika estetiska uttrycksformer och möjligheten till eget skapande ska vara mer än bara ett tomtbloss som visserligen är roligt för stunden men som inte efterlämnar något mer bestående.

Projektet Skapande skola har pågått i nästan tio års tid, varför det bör kunna förväntas att dess mål om en långsiktig integrering av kulturella och konstnärliga uttryck i förskolan och skolan bättre skulle ha uppfyllts vid det här laget och att Skapande skola skulle ha kommit fler elever till del. Det är många faktorer, inte minst rektorers och lärares egna engagemang, som avgör i vilken omfattning elever kan få ta del av Skapande skola-aktiviteter, hur väl de genomförs samt vilken effekt de får för skolans verksamhet. Barns och elevers möjlighet att få ta del av professionell kulturverksamhet och möjlighet till eget skapande är för viktigt för att vara avhängigt eventuella insatser genom Skapande skola. Tillgången till professionell kulturverksamhet och estetiska inslag i undervisningen ska vara integrerad och utgöra en naturlig del av skolans ordinarie verksamhet. Jag anser därför att Skapande skola bör upphöra som projektverksamhet och i stället läggas in i skolans ordinarie verksamhet och dessutom belasta utbildningsbudgeten i stället för kulturbudgeten. Regeringen bör därför återkomma med förslag om det.

7. Samarbete mellan museer och skolor, punkt 10 (M)

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Saila Quicklund (M) och Isabella Hökmark (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3071 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 9 och
avslår motionerna
2017/18:2337 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2–4 och
2017/18:3223 av Michael Svensson (M).

Ställningstagande

Museer är viktiga för enskilda människor och betydelsefulla för samhället utifrån både ett demokratiskt och ett ekonomiskt perspektiv. Museerna finns över hela Sverige och är olika varandra med unika samlingar. Räkna man även väldigt små museer finns det drygt 1 700 stycken. Tillsammans har museerna ca 6 000 årsarbetskrafter, 5,5 miljarder kronor i intäkter, 5,25 miljarder kronor i kostnader och 26,5 miljoner museibesök. Det finns museer som är centrala, vid hovstaten och universitet/högskolor (samtliga statliga), regionala, lokala, privata, stiftelseägda och ideellt drivna.

I motsats till regeringen, som i propositionen Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116) endast fokuserade på de statliga museerna, bejakar Moderaterna alla museer. Museer, oavsett huvudman, bör motiveras att fördjupa samarbetet med skolornas undervisning. Vi vidhåller vår uppfattning från våren 2017 då utskottet gav regeringen till känna att regeringen skulle utreda hur ett samarbete mellan museernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas.

8. Samarbete mellan museer och skolor, punkt 10 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:2337 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2–4 och
avslår motionerna
2017/18:3071 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 9 och
2017/18:3223 av Michael Svensson (M).

Ställningstagande

Över tid har antalet skolvisningar på museer minskat avsevärt. Vänsterpartiet har därför tidigare motionerat om att skolan behöver få ett tydligt uppdrag för att exempelvis antalet skolvisningar ska kunna öka och samverkan förbättras.

I regeringens proposition Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116) aviserades att Riksantikvarieämbetet skulle få i uppdrag att kartlägga kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet och att främja en ökad samverkan mellan kulturarvsinstitutionerna och skolväsendet i alla delar av landet. Kartläggningen skulle sedan ligga till grund för framtagandet av vägledning.

Även mer övergripande frågor skulle lyftas, t.ex. kulturarvets betydelse för lärandet och hur elever under vägledning av en pedagog eller lärare kan möta och använda kulturarvet på olika sätt i sitt lärande.

De statliga museernas styrdokument betonar att de särskilt ska integrera ett barnperspektiv och bedriva pedagogisk verksamhet. Många kulturarvsinstitutioner erbjuder också programverksamhet riktad mot skolan och samarbetar med skolväsendet eller organisationer inom skolans område. På samma sätt betonar styrdokument för olika skolformer inom skolväsendet vikten av att elever får möta kulturarvet i undervisningen. I propositionen konstaterar dock regeringen att samarbetena ser väldigt olika ut beroende på t.ex. organisationsform och geografisk placering. I samband med kulturutskottets hantering av propositionen riktades ett tillkännagivande till regeringen om att det även bör utredas hur samarbetet mellan museernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas. Regeringen bör även göra en motsvarande kartläggning av kulturinstitutionernas och skolväsendets samverkan med varandra och utreda hur samarbetet mellan kulturinstitutionernas verksamhet och undervisningen i skolans kan stärkas.

9. Kommunala kulturskolor, punkt 12 (M, SD)

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Aron Emilsson (SD), Saila Quicklund (M), Isabella Hökmark (M) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3071 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

De kommunala kulturskolorna erbjuder barn och ungdomar en verksamhet som är bred, tillgänglig och av hög kvalitet och är därför viktig för väldigt många barn och ungdomar. Skolornas verksamheter ser olika ut över landet beroende på kommunernas storlek, skattesats och geografiska läge. Staten bör stötta denna mångfald men samtidigt understryka att detta är en verksamhet som kommunerna har det yttersta ansvaret för.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilt yttrande

Skapande skola, punkt 8 (V)

Vasiliki Tsouplaki (V) anför:

Vänsterpartiet har under den här mandatperioden tillsammans med regeringen anslagit mer pengar till Skapande skola för att möjliggöra för fler elever att ta del av verksamheten och även utökat verksamheten till att inkludera förskolan. Jag har därför inget principiellt emot det som anförs i motionerna om att fler elever, exempelvis på de fristående skolorna, ska uppmanas att delta eller att fler kommuner ska vara med; däremot vill jag se en helt annan inriktning för verksamheten och vill därför inte ansluta mig till tillkännagivandet. Jag vill att Skapande skola ska upphöra som projekt och i stället bli en integrerad del av skolverksamheten. Detta utvecklar vi i en egen motion, 2017/2018: 2337.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motion från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:3193 av Jan Björklund m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målgruppsanpassad information om barnets rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:674 av Eva-Lena Jansson och Matilda Ernkrans (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att öka alla barns tillgång till kulturupplevelser och deltagande i kulturverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:855 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka ungas möjlighet till självständig organisering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa regelbundna undersökningar gällande ungas möjlighet att själva välja partner och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:983 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa regelbundna undersökningar gällande ungas möjlighet att själva välja partner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1151 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning kring resebidrag för ungdomar i demokratifrämjande syfte bör tillsättas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med att inkludera ungdomar, särskilt på landsbygden, i demokratiska processer behöver förbättras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1334 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en nationell strategi för att motverka nätmobbning av unga och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1645 av Jasenko Omanovic (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja inläring av matematik och naturvetenskapliga ämnen med hjälp av barnens och ungdomarnas intresse för idrotten och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1848 av Jan Björklund m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målgruppsanpassad information om barnets rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1857 av Solveig Zander och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medverka till att kommunerna lever upp till skollagen och barnkonventionen och erbjuder meningsfulla aktiviteter också när skolan är stängd, på sommarloven, samt har en plan mot barnfattigdom, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1937 av Christina Høj Larsen m.fl. (V):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör undersöka om det går att utvidga möjligheterna att erbjuda sommarskola för de barn som vill och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2146 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn- och ungdomsorganisationers betydelse för att öka kunskaperna och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2337 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att Skapande skola upphör som projektform och integreras i skolans ordinarie verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en kartläggning av kulturinstitutionernas och skolväsendets samverkan med varandra och utreda hur samarbetet

- mellan kulturinstitutionernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn av hur professionell kulturverksamhet i dag konkret integreras i skolans undervisningsämnen samt föreslå åtgärder för hur detta arbete kan förstärkas och goda exempel spridas i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
 4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilka förutsättningar som redan finns och vilka åtgärder som behöver vidtas för att varje skola ska kunna ha en kulturpedagog knuten till sig och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2506 av Ann-Britt Åsebol (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av att långsiktigt stärka Sveriges konkurrenskraft och innovationskraft genom utbildning och rätt kompetens för att öka antalet naturvetare och tekniker i framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2876 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett bidrag för skolresor till Auschwitz och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3068 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en plan för att vidareutveckla Skapande skola och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3071 av Olof Lavesson m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet för att fler fristående skolor ska kunna ta del av Skapande skola och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler kommuner ska ges möjlighet att mer regelbundet kunna ta del av Skapande skola och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kulturskolorna fortsatt ska vara en kommunal angelägenhet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur samarbete mellan museernas verksamhet och historieundervisningen i skolan kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3129 av Beatrice Ask m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av utökad information om samt opinionsbildning och annat förebyggande arbete mot att unga blir gifta mot sin vilja, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3217 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av utökad information samt opinionsbildning och annat förebyggande arbete mot att unga blir gifta mot sin vilja, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3223 av Michael Svensson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till de statliga museerna att bli en mer aktiv del i lärarnas kompetensutveckling och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3526 av Josef Fransson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna motorsporten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om teknikutveckling, entreprenörskap och kompetensutveckling kopplat till motorhobby och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om motorhobby för ungdomar och tillkännager detta för regeringen.